

Sökande av ändring i de avgifter inom miljö- och hälsoskydd som kommunen tar ut

Inledning

Lagstiftningen om miljö- och hälsoskyddet har ändrats sedan den senaste uppdateringen av Kommunförbundets handbok om sökande av ändring (2020). Den gällande livsmedelslagen (297/2021) trädde i kraft i april 2021, ändringen av hälsoskyddslagen (763/1994) i början av 2022 och ändringen av tobakslagen (549/2016) i början av maj 2022. I och med lagändringarna ändrades ändringsökandet i fråga om de avgifter som kommunen tar ut. Vid sökande av ändring i avgifterna för miljö- och hälsoskyddet ska i första hand de besvärsvägar som anges i lagen användas (begäran om omprövning enligt förvaltningslagen). I samband med avgifter hänvisas inte längre till anförande av grundbesvär.

Kommunen ska bestämma de prestationsbaserade avgifterna så att beloppet motsvarar högst kostnaderna för åtgärden. I beslut om kommunens taxor får ändring sökas på det sätt som föreskrivs i kommunallagen (410/2015). I fråga om de taxor för miljö- och hälsoskydd som kommunen fastställt söks ändring genom en begäran om omprövning hos myndigheten (en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utsett), förutom då det är fullmäktige som godkänner taxan.

I beslut som meddelats med anledning av en begäran om omprövning får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Vid sökande av ändring i beslut som meddelats med anledning av begäran om omprövning tillämpas det som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Sökande av ändring i avgifter enligt livsmedelslagen

Bestämmelser om sökande av ändring i avgifter enligt livsmedelslagen (297/2021) finns i 76 § i livsmedelslagen. Omprövningsförfarande tillämpas både på grundavgiften för tillsyn och de prestationsbaserade avgifter som kommunen tar ut. På begäran om omprövning tillämpas vad som föreskrivs i 7 a kap. i förvaltningslagen. Omprövning ska begäras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet och ärendet ska behandlas i brådskande ordning.

Anvisningar om hur man begär omprövning ska ges i samband med avgiften i enlighet med 46 § i förvaltningslagen. Enligt motiveringen till lagen ska anvisningar alltid fogas till beslutet då det föreskrivits särskilt om omprövningsförfarande som en förutsättning för sökande av ändring.

Prestationsbaserade avgifter

Enligt 76 § 2 mom. i livsmedelslagen ska en begäran om omprövning av prestationsbaserade avgifter som kommunen tar ut göras före anförande av besvär.

I fråga om prestationsbaserade avgifter enligt livsmedelslagen ska begäran om omprövning göras hos den instans som fattat beslutet (49 d § i förvaltningslagen), men det är juridiskt lika rätt att rikta begäran om omprövning till den tjänsteman som utfört inspektionen och påfört avgiften som till nämnden.

I beslut som meddelats med anledning av en begäran om omprövning får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Vid sökande av ändring i beslut som meddelats med anledning av begäran om omprövning tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Grundavgift för tillsyn

Enligt 76 § i livsmedelslagen får omprövning av en grundavgift begäras hos kommunen om

- 1) grundavgiften har tagits ut utan grund,
- 2) grundavgiften inte har påförts av orsaker som inte beror på den betalningsskyldige.

Om grundavgiften har tagits ut utan grund, kan begäran om omprövning framställas inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes. Om avgiften har delgetts per post, anses en part ha fått del av den sju dagar efter att brevet sändes, om inte något annat visas.

Om avgiften delgetts elektroniskt (till exempel som elektronisk faktura) anses parten ha fått del av avgiften den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.

Dagen för delfåendet räknas inte med i tidsfristen för omprövningsbegäran. Om den sista dagen för omprövningsbegäran infaller på en helgdag, självständighetsdagen, första maj, julafton, midsommarafton eller en helgfri lördag, får omprövning begäras den första vardagen därefter.

Om grundavgift inte har påförts och detta inte berott på den betalningsskyldige, får omprövning begäras inom ett år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften borde ha påförts.

Begäran om omprövning ska framställas skriftligen hos den myndighet som fattat beslutet.

I fråga om grundavgiften för tillsyn enligt livsmedelslagen ska begäran om omprövning göras hos den instans som fattat beslutet (49 d § i förvaltningslagen), men det är juridiskt lika rätt att rikta begäran om omprövning till den tjänsteman som utfört inspektionen och påfört avgiften som till nämnden.

I beslut som meddelats med anledning av en begäran om omprövning får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Vid sökande av ändring i beslut som meddelats med anledning av begäran om omprövning tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Sökande av ändring i avgifter enligt hälsoskyddslagen

Bestämmelser om sökande av ändring i avgifter enligt hälsoskyddslagen (763/1994) finns i 56 § i hälsoskyddslagen. Omprövningsförfarande tillämpas både på grundavgiften för tillsyn och de prestationsbaserade avgifter som kommunen tar ut. Anvisningar om hur man begär omprövning ska i enlighet med 46 § i förvaltningslagen ges i samband med avgiften. Enligt motiveringen till lagen ska anvisningar alltid fogas till beslutet då det föreskrivits särskilt om omprövningsförfarande som en förutsättning för sökande av ändring.

Prestationsbaserade avgifter

Enligt 56 § 1 mom. i hälsoskyddslagen ska en begäran om omprövning av prestationsbaserade avgifter som kommunen tar ut göras före anförande av besvär. På begäran om omprövning tillämpas vad som föreskrivs i 7 a kap. i förvaltningslagen. Omprövning ska begäras inom 30 dagar från delfåendet av beslutet och ärendet ska behandlas i brådskande ordning.

I fråga om prestationsbaserade avgifter enligt hälsoskyddslagen ska begäran om omprövning göras hos den instans som fattat beslutet (49 d § i förvaltningslagen), men det är juridiskt lika rätt att rikta begäran om omprövning till den tjänsteman som utfört inspektionen och påfört avgiften som till nämnden.

I beslut som meddelats med anledning av en begäran om omprövning får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Vid sökande av ändring i beslut som meddelats med anledning av begäran om omprövning tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Grundavgift för tillsyn

Omprövning av ett beslut om en grundavgift för tillsyn får enligt 56 § i hälsoskyddslagen begäras hos kommunen, om

- 1) grundavgift har tagits ut utan grund,
- 2) grundavgift inte har påförts och detta inte berott på den betalningsskyldige.

Om grundavgift har tagits ut utan grund får omprövning begäras inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes, dock senast 60 dagar från delfåendet av beslutet.

Om avgiften har delgetts per post, anses en part ha fått del av den sju dagar efter att brevet sändes, om inte något annat visas.

Om avgiften delgetts elektroniskt (till exempel som elektronisk faktura) anses parten ha fått del av fakturan den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.

Dagen för delfåendet räknas inte med i tidsfristen för omprövningsbegäran. Om den sista dagen för omprövningsbegäran infaller på en helgdag, självständighetsdagen, första maj, julafton, midsommarafton eller en helgfri lördag, får omprövning begäras den första vardagen därefter.

Om grundavgift inte har påförts och detta inte berott på den betalningsskyldige, får omprövning begäras inom ett år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften borde ha påförts.

Begäran om omprövning ska framställas skriftligen hos den myndighet som fattat beslutet.

I fråga om grundavgiften för tillsyn enligt hälsoskyddslagen ska begäran om omprövning göras hos den instans som fattat beslutet (49 d § i förvaltningslagen), men det är juridiskt lika rätt att rikta begäran om omprövning till den tjänsteman som utfört inspektionen och påfört avgiften som till nämnden.

I beslut som meddelats med anledning av en begäran om omprövning får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Vid sökande av ändring i beslut som meddelats med anledning av begäran om omprövning tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Sökande av ändring i avgifter enligt tobakslagen

Tillsynsavgiften per försäljningsställe (91 §) enligt tobakslagen (549/2016) samt de avgifter som tas ut för behandlingen av ansökningar och anmälningar (90 §) fastställs i kommunens taxa. Enligt 106 § 2 mom. i tobakslagen söks ändring i beslut om taxor som avses i 90 § och 91 § enligt kommunallagen. Begäran om omprövning av taxebeslut riktas till tillsynsmyndigheten som avses i tobakslagen (en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utsett), med undantag för de taxebeslut som fullmäktige fattat.

Prestationsbaserade avgifter

Kommunen tar ut avgifter enligt en av kommunen godkänd taxa för behandling av ansökningar och anmälningar enligt tobakslagen (90 §). Ändring i avgifter enligt 90 § i tobakslagen får sökas direkt hos förvaltningsdomstolen genom förvaltningsbesvär utan omprövningsförfarande (106 § 2 mom.). Avgiften bestäms vanligen i samband med huvudsaken (behandling av ansökan och anmälan).

Tillsynsavgift enligt tobakslagen

Omprövning av en tillsynsavgift som avses i 91 § i tobakslagen får begäras hos den myndighet som påfört avgiften (106 §, ändringssökande). Omprövningsbegäran riktas till tillsynsmyndigheten enligt tobakslagen. Begäran om omprövning ska framställas inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då tillsynsavgiften påfördes, dock senast 60 dagar från delfåendet av beslutet. I praktiken innebär detta att om tillsynsavgiften officiellt har delgetts den betalningsskyldige, ska begäran om omprövning framställas senast inom 60 dagar.

Om avgiften har delgetts per post, anses en part ha fått del av den sju dagar efter att brevet sändes, om inte något annat visas. Om avgiften delgetts elektroniskt (till exempel som elektronisk faktura) anses parten ha fått del av fakturan den tredje dagen efter att meddelandet sändes, om inte något annat visas.

Dagen för delfåendet räknas inte med i tidsfristen för omprövningsbegäran. Om den sista dagen för omprövningsbegäran infaller på en helgdag, självständighetsdagen, första maj, julafton, midsommarafton eller en helgfri lördag, får omprövning begäras den första vardagen därefter.

I beslut som meddelats med anledning av en begäran om omprövning får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Vid sökande av ändring i beslut som meddelats med anledning av begäran om omprövning tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Om en avgiftsskyldig på grund av ett fel har påförts en för stor övervakningsavgift ska avgiftsbeslutet rättas, om inte saken har avgjorts genom beslut med anledning av besvär. Rättelse till den avgiftsskyldiges fördel kan göras inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes (92 a §). Om en avgiftsskyldig, på grund av ett räknefel eller ett motsvarande misstag eller på grund av att saken till någon del inte har utretts, inte har påförts övervakningsavgift eller en del av avgiften oberoende av den avgiftsskyldige, ska avgiftsbeslutet rättas, om inte saken har avgjorts genom beslut med anledning av besvär. Rättelse till avgiftsmottagarens fördel kan göras inom ett år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes eller borde ha påförts (92 b §).

Sökande av ändring i de avgifter enligt veterinärvårdslagen som kommunen tar ut

Kommunalveterinärerna har med stöd av 11 och 13 § i veterinärvårdslagen (765/2009) rätt att hos husdjurets ägare eller innehavare ta ut kollektivavtalsenligt arvode, ersättning för resekostnader och ersättning för användning av egen utrustning samt ersättning för kostnader för förbrukade läkemedel och förnödenheter.

Enligt 35 § i veterinärvårdslagen föreskrivs i kommunallagen (410/2015) om sökande av ändring i de kommunala myndigheternas beslut. När ett husdjur vårdas på veterinärmottagningen kan kommunen av husdjurets ägare eller innehavare för tjänster enligt 11 och 13 § ta ut en avgift (s.k. klinikavgift) som täcker kostnaderna för lokaler och redskap som kommunen tillhandahåller och för avlöandet av biträdande personal. Kommunen kan ta ut en avgift för att täcka kostnaderna även för den centraliserade kontaktservicen som avses i 13 § 3 mom. Klinikavgiften och avgiften för den centraliserade kontaktservicen bestäms i en taxa som kommunen fastställer. Begäran om omprövning av ett beslut som gäller kommunens taxor eller något annat beslut av en myndighet riktas till tillsynsmyndigheten (en nämnd eller annat kollegialt organ som kommunen utsett).

Enligt 137 § i kommunallagen får ändring i ett beslut med anledning av en begäran om omprövning sökas genom kommunalbesvär endast av den som framställde begäran om omprövning. Om beslutet har ändrats med anledning av begäran om omprövning, får ändring i beslutet sökas genom kommunalbesvär också av den som med stöd av 1 eller 2 mom. har rätt att anföra kommunalbesvär.

Sökande av ändring i avgifter enligt läkemedelslagen

Enligt 54 d § i läkemedelslagen (395/1987) kan kommunen av den som ansöker om detaljhandelstillstånd för nikotinpreparat ta ut en avgift för detaljhandelstillstånd. Därutöver kan kommunen hos innehavaren av ett detaljhandelstillstånd ta ut en årlig tillsynsavgift för åtgärder i anslutning till tillsynen. Tillståndsavgiften och tillsynsavgiften får vara högst så stora att de täcker kostnaderna för prestationerna.

De avgifter som kommunen tar ut (54 d §) har fogats till lagen i efterhand, och sökande av ändring i dessa avgifter har då inte beaktats. I 102 § i läkemedelslagen finns en uttömmande förteckning över de beslut som kan bli föremål för omprövning. Avgifter enligt 54 d § i läkemedelslagen ingår inte i förteckningen. Till den del annat inte föreskrivs om sökande av ändring tillämpas 102 § 5 mom., dvs. ändring i avgifter enligt 54 d § får sökas direkt hos förvaltningsdomstolen genom förvaltningsbesvär.

Närmare bestämmelser om grunderna för avgiften för detaljhandelstillstånd och tillsynsavgiften ingår i en taxa som kommunen godkänner. I fråga om de taxor för miljö- och hälsoskydd som den kommunala myndigheten fastställt söks ändring genom en begäran om omprövning hos myndigheten (en nämnd eller något annat kollegialt organ som kommunen utsett).

Grundbesvär

Då ett förvaltningsbeslut har fattats om en offentligrättslig avgift kan den betalningsskyldige söka ändring i det genom ordinära rättsmedel, det vill säga begäran om omprövning och besvär. Grundbesvär kan anföras då ordinära rättsmedel inte kan tillämpas, till exempel då besvärstiden har löpt ut.

Vid sökande av ändring i avgifterna för miljö- och hälsoskyddet bör i första hand de besvärsvägar som anges i lagen användas. I samband med avgifter hänvisas inte längre till anförande av grundbesvär.

Grundbesvär får anföras om en offentlig fordran har påförts eller debiterats felaktigt. Grundbesvär ska anföras inom fem år från ingången av året efter det år då fordran påfördes eller debiterades. Grundbesvär anförs hos förvaltningsdomstol.